

ΜΑΘΗΜΑ 35

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΑ ΔΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Λένε πως ο Όμηρος είχε ένα δούλο, ο Πλάτωνας τρεις, ο Ζήνωνας κανέναν. Κανείς όμως ας μην τους λυπηθεί, γιατί τάχα έζησαν στη δυστυχία. Ο Μενήνιος Αγρίππας, ο οποίος ήταν μεσολαβητής για την κοινή συμφιλίωση ανάμεσα στους πατρικίους και τους πληβείους, κηδεύτηκε με έρανο. Ο Ατίλιος Ρήγουλος, όταν έτρεπε σε φυγή τους Καρχηδονίους στην Αφρική, έγραψε στη Σύγκλητο πως ο μισθωτός εργάτης του είχε φύγει και είχε εγκαταλειφθεί το χωράφι του απ' αυτόν· η Σύγκλητος αποφάσισε να αναλάβει το κράτος τη φροντίδα του αγρού, επειδή ο Ρήγουλος βρισκόταν μακριά. Οι κόρες του Σκιπίωνα προικίστηκαν από το δημόσιο ταμείο, επειδή ο πατέρας τους δεν τους είχε αφήσει τίποτα. Δίκαιο ήταν, μα τον Ηρακλή, να πληρώσει φόρο ο ρωμαϊκός λαός στο Σκιπίωνα, αφού ο ίδιος εισέπραττε μόνιμα φόρο από την Καρχηδόνα. Ευτυχισμένοι οι άντρες των κοριτσιών (αυτών) που ο ρωμαϊκός λαός πήρε τη θέση του πεθερού τους (που τους έλαχε για πεθερός ο ρωμαϊκός λαός).

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ		
Α ΚΛΙΣΗ	Β ΚΛΙΣΗ	Γ ΚΛΙΣΗ
Agrippa,-ae	servus,-i A	Plato,-onis A Zeno,-onis A Κλίνονται με τον ίδιο τρόπο
gratia,-ae	Menenius,-ii/ -i A	Pater, patris(γεν.πληθ.patrum)
Africa,-ae	Atilius,-ii/-i A	plebs, -is Θ plebes,-ei (5η κλίση) Θ
filia,-ae	Regulus,-i A	sequester, -stris A
	Poeni,-orum A	aes, aeris O aera,-um (χάλκινα σκεύη)
	marcenarius,-ii/-i A	Rus,ruris O
	aerarium,-ii/-i O	dos, dotis (γεν.πληθ. dotium) Θ
	populus,-i A	Carthago,-inis Θ
	tributum,-i O	
	vir,viri A	Δ ΚΛΙΣΗ
	locus,i (γεν.πληθ.loca locorum) A	Senatus, -us A
	socer,-eri A	Ε ΚΛΙΣΗ
	Homerus,-i A	plebes,-ei Θ plebs, -is (γ κλίση)

ΕΠΙΘΕΤΑ	ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ
Β ΚΛΙΣΗΣ	Is,ea,id δεικτική
publicus,-a,-um	Qui,quae,quod αναφορική
aequus,-a,-um	suus,a,um κτητική, για ένα κτήτορα, γ πρόσωπο
Romanus,-a,-um	Nihil αόριστη
Γ ΚΛΙΣΗΣ	ille,illa,illud δεικτική
Felix,-icis	ipse,-a,-um οριστική

PHMATA

Miseror, miseratus sum, miseratum, miserari (αποθετικό)	1
Funero, funeravi, funeratum, funerare	1
Curo, curavi, curatum, curare	1
placet, placuit, placere (=αποφασίζω, απρόσωπο), Placeo, placui, placitum, placere (αρέσω),	2
trado, tradidi, traditum, tradere	3
vivo, vixi, victum, vivere	3
confero, contuli, conlatum & collatum, conferre	3
fundo, fudi, fusum, fundere	3
scribo, scripsi, scriptum, scribere	3
discedo, discessi, discessum, discedere	3
desero, deserui, deserum, deserere	3
accipio, accepi, acceptum, accipere	3
relinquo, reliqui, relictum, relinquere	3
Exigo, exegi, exactum, exigere	3

quod infelicitur vixerint : δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με υποτακτική γιατί εκφράζει υποκειμενική αιτιολογία. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική παρακειμένου, γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*miseretur*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

qui inter patres ac plēbem publicae gratiae sequester fuit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στο *Menenius Agrippa*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui*. Εκφέρεται με οριστική γιατί εκφράζει πραγματικό γεγονός, σε χρόνο παρακείμενο, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

Cum Poenos in Africā funderet : Δευτερεύουσα χρονική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον ιστορικό/ διηγηματικό σύνδεσμο *Cum*, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση ανάμεσα στην κύρια και τη δευτερεύουσα πρόταση, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου – αιτιατού ανάμεσά τους. Εκφέρεται με υποτακτική γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου, συγκεκριμένα υποτακτική παρατατικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*scripsit*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Quoniam Rēgulus aberat: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα της κύριας πρότασης (*placuit*). Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quoniam*, εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει πραγματική αιτία, αντικειμενικά αποδεκτή, συγκεκριμένα οριστική παρατατικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

quia nihil illis reliquerat pater: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα της κύριας πρότασης (*acceperunt*). Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quia*. Εκφέρεται με οριστική που εκφράζει πραγματικό γεγονός. Συγκεκριμένα οριστική υπερσυντελικού και αναφέρεται στο παρελθόν

cum a Carthagine semper tribūtum ipse exigere: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *cum*, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής, λογικής διεργασίας. Συγκεκριμένα με

υποτακτική παρατατικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (conferre, απαρέμφατο ενεστώτα που όμως εξαρτάται από το *aequum erat*, που είναι οριστική παρατατικού και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

quibus populus Rōmānus loco soceri fuit :δευτερεύουσα αναφορική- αιτιολογική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quibus*. Εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει πραγματική αιτία, αντικειμενικά αποδεκτή, σε χρόνο παρακείμενο.

Η **αιτία** είναι ακόμη δυνατόν να εκφέρεται με

- **αιτιολογική μετοχή**
π.χ. *Quod illic appensum civitati nomen dedit.* = Αυτό, **επειδή ζυγίστηκε** εκεί, έδωσε το όνομά του στην πόλη. [21]
- **εμπρόθετο προσδιορισμό** (*ob, per, propter* + αιτιατική, *de, ex* + αφαιρετική)
π.χ. *Tum Camillus, qui [...] in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus.* = Τότε ο Κάμιλλος, που είχε παραμείνει εξόριστος [...] **εξαιτίας της λείας** από τους Βήιους που δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, εκλέχτηκε δικτάτορας, αν και βρισκόταν μακριά. [21]
- **απρόθετη γενική, αιτιατική και αφαιρετική**
π.χ. *Me paenitet verborum meorum.* = Μετανιώνω **για τα λόγια μου**.
Quid ergo non times? = **Γιατί** λοιπόν δεν φοβάσαι; [47]
Nasica sensit illam domini iussu id dixisse. = Ο Νασικός κατάλαβε ότι εκείνη το είπε αυτό **κατά διαταγή** του κυρίου της. [24]

Μπορούμε εδώ να κάνουμε και τη διάκριση ανάμεσα σε εξωτερικό και εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο.

Συγκεκριμένα:

α) Εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο: Είναι το αίτιο που εντοπίζεται σε εξωτερικές καταστάσεις, όχι σε ψυχικές συγκινήσεις και συναισθήματα. Εκφέρεται με τις προθέσεις *ob, per, propter* + αιτιατική και σπανιότερα με απλή ή εμπρόθετη αφαιρετική.

π.χ. *Tum Camillus, qui [...] in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus.* = Τότε ο Κάμιλλος, που είχε παραμείνει εξόριστος [...] εξαιτίας της λείας από τους Βήιους που δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, εκλέχτηκε δικτάτορας, αν και βρισκόταν μακριά. [21]

β) Εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο: Είναι το αίτιο που εκφράζει ψυχική αντίδραση. Χρησιμοποιείται όταν πρόκειται για λέξεις που δηλώνουν ψυχικό πάθος (*dolore* = από λύπη, *irā* = από οργή, *spe* = από ελπίδα, *cupiditate* = από επιθυμία) και συχνά συνοδεύεται από μετοχή του παθητικού παρακειμένου που σημαίνει «παρακινημένος, σπρωγμένος», «παρασυρμένος» κτλ.. όπως *adductus, permotus* κτλ.

Εδώ ανήκουν και οι στερεότυπες φράσεις *iussu, iniussu* + γενική (= κατά διαταγή, παρά τη διαταγή)

π.χ. *Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit.* = Τότε ο νεαρός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρασυρμένος από την επιθυμία να πολεμήσει, παρά τη διαταγή του υπάτου όρμησε στον αγώνα. [31]

Ασκήσεις

1. Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

fuisse: γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

vixerint: α' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

funderet: γ' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού παρακειμένου

scripsit: β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα

curari: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα και αφαιρετική σουπίνου

reliquerat: α' πληθυντικό οριστικής παθητικού μέλλοντα

conferre: γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα

2. Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους:

nemo: δοτική ενικού

sequester: γενική πληθυντικού

illis: δοτική ενικού

felices: αφαιρετική ενικού

viros: κλητική ενικού

quibus: γενική πληθυντικού

loco: αιτιατική πληθυντικού

3. Να γράψετε τα παραθετικά του felices στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση. Να σχηματίσετε το επίρρημα και να γράψετε τα παραθετικά του.